

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН
29 серпня 2024 року

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
денної форма навчання

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
27 серпня 2024 року

_____Ірина СТОРОЖУК

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
28 серпня 2024 року, протокол № 1.

_____Олександр БУХАНЕВИЧ

Завідувач кафедри,
доктор юридичних наук, професор
28 серпня 2024 року

_____Віктор ЗАХАРЧУК

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент
28 серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО:

Рішення методичної ради університету
29 серпня 2024 року, протокол № 1.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного управління,
доцентка
29 серпня 2024 року

_____Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг – 0,7 ум. др. арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 4
	1.2.	Лекції	– 4
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 6
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 16
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 28
	1.6.	Підсумковий контроль	– 29
2.	Схема нарахування балів	–	30
3.	Рекомендовані джерела	–	31
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	39

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Становлення та розвиток інформаційного суспільства	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
2.	Поняття інформаційного права України	10	2	1	-	-	6	10	1	-	-	-	9
3.	Правове регулювання обігу інформації в Інтернет-мережі	10	2	1	-	-	6	11	1	-	-	-	10
4.	Інформаційна діяльність: поняття та види. Державна інформаційна політика	10	2	4	-	-	6	9	2	2	-	-	5
5.	Інформаційна культура як об'єкт інформаційного права	10	2	2	-	-	6	9	-	-	-	-	9
6.	Правове регулювання електронної комерції	10	2	2	-	-	6	8	-	-	-	-	8
7.	Інформаційна безпека як об'єкт інформаційного права	10	2	2	-	-	6	11	2	2	-	-	7
8.	Юридична відповідальність за інформаційні правопорушення	10	2	2	-	-	6	13	2	-	-	-	11
9.	Правове регулювання інформаційних відносин в сфері міжнародного права	10	2	2	-	-	6	11	2	2	-	-	7
Усього годин:		90	18	18	-	-	54	90	10	6	-	-	74

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1		3
		стаціонар
1.	Становлення та розвиток інформаційного суспільства	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4.	Поняття інформації та інформаційного суспільства. Концепції «інформаційного суспільства» Проблеми інформатизації суспільства. Особливості побудови українського інформ. суспільства.	
2.	Поняття інформаційного права України	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4.	Поняття інформаційного права як галузі права. Предмет і метод інформаційного права. Система інформаційного права. Джерела інформаційного права	
3.	Правове регулювання обігу інформації в Інтернет-мережі	2
3.1. 3.2. 3.3.	Правова природа Інтернет-правовідносин. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет. Правове забезпечення інформаційної безпеки у мережі Інтернет	
4	Інформаційна діяльність: поняття та види. Державна інформаційна політика.	2
4.1. 4.2. 4.3. 4.4.	Основні напрямки інформаційної діяльності. Основні види інформаційної діяльності. Електронне урядування. Поняття, сфери його прояву. Інформаційна політика держави.	
5.	Інформаційна культура як об'єкт інформаційного права	2
5.1. 5.2. 5.3. 5.4.	Поняття інформаційної культури. «Е-культура» як сучасний рівень розвитку кіберсуспільства. Формування правової культури в інформаційному суспільстві. Правове виховання та формування правосвідомості в інформаційній сфері.	
6.	Правове регулювання електронної комерції	2
6.1. 6.2. 6.3. 6.4.	Правова основа здійснення електронної комерції. Передумови виникнення та переваги е-бізнесу і е-комерції. Інтернет-комерція та її відмінність від е-комерції. Характеристика засобів захисту інформації в е-комерції.	
7.	Інформаційна безпека як об'єкт інформаційного права	2
7.1. 7.2. 7.3.	Інформаційна безпека: поняття, суть і напрямки. Характеристика основних видів інформаційної безпеки. Правовий аспект інформаційної безпеки.	
8.	Юридична відповідальність за інформаційні правопорушення	2
8.1. 8.2.	Поняття й види інформаційних правопорушень. Поняття інформаційноправової відповідальності. – Цивільно-правова відповідальність	

	– Дисциплінарна відповідальність – Адміністративно-правова відповідальність – Кримінально-правова відповідальність	
9.	Правове регулювання інформаційних відносин в сфері міжнародного права	2
9.1.	Поняття міжнародного інформаційного права.	
9.2.	Міжнародне право і інтернет.	
9.3.	Зародження транснаціонального кіберправа.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Становлення та розвиток інформаційного суспільства

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття інформація як ресурс суспільного розвитку.
- 1.2. Поняття та види інформації.
- 1.3. Поняття інформаційного суспільства.
- 1.4. Особливі риси та ознаки інформаційного суспільства та їх аналіз.
- 1.4. Етапи інформатизаційного суспільства.
- 1.5. Українські особливості побудови інформаційного суспільства.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Позитивні та негативні сторони розвитку інформаційного суспільства.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інформація, інформаційне суспільство, комп'ютеризація суспільства, інформатизація суспільства, інформаційні ресурси

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Особливі риси та ознаки інформаційного суспільства та їх аналіз. Інформатизація як процес активного формування та широкомасштабного використання інформаційних ресурсів.

Основні напрямки розвитку інформатизації. Комп'ютеризація суспільства. Інформатизація суспільства.

Інформаційні ресурси як основа побудови інформаційного суспільства. Розвиток світових інформаційних ресурсів. Інформаційні комунікації. Інтернет – одна із провідних галузей світової економіки.

Проблеми інформатизації суспільства і їх значення. П'ять етапів інформатизації суспільства: 1) модернізація управлінських структур; 2) формування й розвиток індустрії інформатики; 3) комплексування інформаційних зв'язків; 4) перебудова соціальних структур; 5) формування людського потенціалу. Загроза використання досягнень в інформаційній сфері з метою, несумісною із завданнями підтримки світової стабільності й безпеки, дотриманням принципів суверенної рівності держав, мирного врегулювання конфліктів, незастосування сили, невтручання у внутрішні справи, поваги прав і свобод людини.

Аналіз концепцій «інформаційного суспільства». Інформаційне суспільство в США, Японії, Південно-Східній Азії та ЄС. США як перша країна, що почала інформатизацію. Перетворення інформаційного підходу в Японії, що включає в себе сукупність ідей і комплекс математичних засобів, в загальнонауковий засіб дослідження. Концепція економічного

співробітництва держави й ринку, що лежить в основі інформаційного розвитку "азіатських тигрів" (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур і Гонконг).

Українські особливості побудови інформаційного суспільства. Шляхи формування інформаційного суспільства. Стихійна самоорганізація процесу інформатизації. Централізоване управління процесом інформатизації. Інформатизація, що направляєтсья. Закон України «Про основні засади інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки». Механізм правового, організаційного і господарського регулювання інформатизації в Україні.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Поняття інформаційного права України

Тема 3. Правове регулювання обігу інформації в Інтернет-мережі

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Інформаційне право як комплексна галузь.
- 2.2. Поняття та структура інформаційно-правових норм.
- 2.3. Поняття та зміст інформаційних правовідносин
- 2.4. Правова природа Інтернет-правовідносин.
- 2.5. Правове регулювання відносин у мережі інтернет.
- 2.6. Правове забезпечення інформаційної безпеки у мережі Інтернет.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Штучний інтелект як суб'єкт інформаційних відносин та правовідносин.
Правове регулювання інтернет відносин.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інформаційне право, інформаційно-правова норма, інформаційні правовідносини, об'єкт інформаційних правовідносин, суб'єкт інформаційних правовідносин, Інтернет-правовідносин, інформаційна сфера.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Передумови формування та особливості становлення інформаційного права України: історичні, соціально-економічні та юридичні аспекти.

Основні проблеми створення теоретичних основ розвитку інформаційного права: визначення особливостей правового регулювання інформаційних відносин в Україні; визначення самостійності інформаційного права, як окремої галузі права; формування теоретико-методологічних основ інформаційного права, зокрема, визначення об'єкту і предмету регулювання, структури і джерел, принципів і методів, інститутів і систем, категоріально-понятійного апарату.

Основні напрями здійснення заходів спрямованих на забезпечення вдосконалення і підвищення ефективності правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері: розвиток теорії інформаційного права; вдосконалення інформаційного законодавства і практики його застосування; вдосконалення діяльності правотворчих органів і всієї правоохоронної системи в розрізі інформаційних відносин; вдосконалення освіти (підготовки юристів, що спеціалізуються у області інформаційного права, підготовка фахівців з інформаційних технологій і процесів тощо).

Спеціальний поняттєво-категоріальний апарат інформаційного права України. Категорії: «інформація», «документ», «публічна інформація», «бібліотека», «державні інформаційні ресурси», «державна таємниця», «дані», «електронний підпис». Класифікація нормативних дефініцій інформаційного права: 1) за кількістю слів у назві нормативної дефініції: моністичні; дуалістичні; складні. Функції нормативних дефініцій: 1) описова; 2) наукова; 3) технічна; 4) інтерпретаційна; 5) навчальна.

Інформаційними правовідносинами є врегульоване інформаційно-правовою нормою

інформаційне суспільне відношення, сторони якого виступають носіями взаємних прав та обов'язків, встановлених і гарантованих інформаційно-правовою нормою.

Ознаки інформаційних правовідносин:

- наявність конкретного основного чи другорядного об'єкту відносин - інформації;
- відносна соціальна значимість інформації – об'єкту відносин (суспільно значима інформація, національно значима, особиста чи економічна значимість інформації тощо);
- первинність інформаційно-правової норми, що регулює конкретні суспільні відносини;
- передбачена правовими актами форма правомірної поведінки суб'єктів відносин щодо конкретної інформації;
- наявність взаємних прав та обов'язків суб'єктів-учасників правовідносин, а також юридичної відповідальності за поведінку, що суперечить правовій нормі;
- інші ознаки, що характерні для правовідносин в цілому.

До основних елементів інформаційного правовідношення належать: 1) об'єкти, у зв'язку з якими суб'єкти вступають в інформаційні правовідносини; 2) суб'єкти, що вступають у правовідносини при здійсненні інформаційних процесів; 3) поведінка (дії, бездіяльність) суб'єктів при здійсненні ними інформаційних правовідносин (наприклад, придбання виключних прав, передача майнових прав, купівля-продаж інформаційних об'єктів, тиражування та розповсюдження інформаційних об'єктів та інші аналогічні дії); 4) право, обов'язок і відповідальність суб'єктів правовідносин при здійсненні інформаційних процесів. Дослідження змісту інформаційних правовідносин зручно проводити на моделі інформаційної сфери.

Якщо звернутися до проблеми інформаційної безпеки, то вона складається з трьох складових частин: перша – це забезпечення конституційних прав і свобод громадян в інформаційній сфері; друга – інтеграція України у світовий інформаційний простір, а також створення конкурентоспроможної індустрії інформаційних послуг; третя – забезпечення безпеки функціонування інформаційної інфраструктури.

Інтернет, як дуже важлива складова частина інформаційної інфраструктури, зачіпає всі три складові інформаційної безпеки. Тому правове регулювання цих відносин має здійснюватися за всіма трьома напрямками. Визначення основ державної політики можливе двома шляхами: 1) визначення основ державної політики та затвердження їх нормативно-правовим актом; 2) здійснення регулювання тих реальних відносин, які вже існують.

Семінарське заняття 3, 4

Тема 4. Інформаційна діяльність: поняття та види. Державна інформаційна політика

(4год)

Заняття 1. Інформаційна діяльність

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Зміст поняття "інформаційна діяльність".
- 3.2. Основні види інформаційної діяльності.
- 3.3. Напрями інформаційної діяльності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Інформаційна війна.

ЗМІ як інструмент інформаційного впливу на суспільство.

Проблеми реалізації видів інформаційної діяльності (створення інформації, збирання інформації, одержання інформації, зберігання інформації, використання інформації, поширення інформації, охорона інформації та захист інформації).

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу

теми, є: інформаційна діяльність, доступ до інформації, електронна держава, створення інформації, збирання інформації, одержання інформації, зберігання інформації, використання інформації, поширення інформації, охорона інформації та захист інформації.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Основними напрямками інформаційної діяльності є: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо.

Держава зобов'язана постійно дбати про своєчасне створення, належне функціонування і розвиток інформаційних систем, мереж, банків і баз даних всіх напрямках інформаційної діяльності. Держава гарантує свободу інформаційної діяльності в цих напрямках всім громадянам та юридичним особам в межах їх прав і свобод, функцій і повноважень.

Основними видами інформаційної діяльності є одержання, використання, поширення та зберігання інформації. Одержання інформації – це набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичними особами або державою.

Використання інформації – це задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Поширення інформації – це розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації.

Зберігання інформації – це забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв.

Одним з видів інформаційної діяльності держави є запровадження електронного урядування. Електронний уряд не обмежується взаємовідносинами держави з громадянами (або бізнесом). Він також має і внутрішній прояв, а саме діяльність державних органів влади і управління повинна базуватись на використанні електронних технологій в рамках процесу надання державних послуг.

Заняття 2. Державна інформаційна політика

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Державна інформаційна політика України та шляхи її вдосконалення.
- 4.2. Стан державного управління інформаційною сферою в Україні.
- 4.3. Поняття е-уряду та е-урядування.
- 4.4. Складові діяльності електронного уряду.
- 4.5. Сфери прояву електронного урядування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Позитивні та негативні умови впровадження електронного урядування.

Переваги та недоліки інформаційної політики української держави.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: електронне урядування, електронна держава.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

У Законі України “Про інформацію” державна інформаційна політика визначається як сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації. Головними напрямками і способами державної інформаційної політики є:

- ✓ забезпечення доступу громадян до інформації;
- ✓ створення національних систем і мереж інформації;
- ✓ зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності;

- ✓ забезпечення ефективного використання інформації;
- ✓ сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів;
- ✓ створення загальної системи охорони інформації;
- ✓ сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України.

Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції. Всі громадяни України, юридичні особи і державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій. Реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб. Кожному громадянину забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законами України.

Вперше термін «електронний уряд» (e-government) було застосовано у 1997 році за ініціативою Національного наукового фонду США для визначення процесу адміністративної реформи на основі ідеології нового державного менеджменту та широкого впровадження ІКТ в державне управління, насамперед, в органах виконавчої влади. В подальшому для визначення реформ в публічному адмініструванні, які охоплювали всі органи державної влади та органи місцевого самоврядування, цей термін було модернізовано в «електронну державу».

Електронний уряд: • єдина інфраструктура міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади й органів місцевого самоврядування між собою, із громадянами та суб'єктами господарювання; • система контрольованого на відстані надання державних інформаційних послуг; • система, яка забезпечує інформаційну взаємодію органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій.

Основними факторами впливу на формування електронного уряду є: • недоліки традиційного адміністративно-державного управління: непрозорість, неефективність, нерезультативність, закритість, неоперативність, надмірна бюрократизованість, корупційність, кулуарність прийняття рішень); • недовіра до влади з боку суспільства та бізнесу і у зв'язку з цим зростання актуальності проблеми щодо її легітимності; • перманентне ускладнення зовнішнього та внутрішнього середовища (збільшення рівня непередбачуваності, кількості та складності проблем), та неспроможність органів влади самостійно й своєчасно розв'язувати динамічно зростаючу кількість складних проблем; • нові можливості, що надають ІКТ державному управлінню; • зміна парадигми державного управління з «суспільства для держави» на «державу для суспільства»; • глобалізація, розповсюдженню якої сприяли ті ж самі інформаційно-комунікаційні технології, та яка обумовила появу нових акторів формування державної політики: транснаціональні та наднаціональні корпорації й організації, а також зміну ролі та місця держави; • активізація суспільства та бізнесу щодо їх участі у формуванні державної політики, контролю за її реалізацією, виборчому процесі тощо.

Головна мета електронного уряду – підвищити ефективність виконавчих функцій держави (особливо надання державних послуг), зробити уряд більш прозорим та підзвітним громадянам і бізнесу.

Однак електронний уряд не обмежується взаємовідносинами держави з громадянами (або бізнесом). Він також має і внутрішній прояв: всередині системи влади різні рівні (центральний, регіональний та місцевий) та різні гілки (виконавча, законодавча, судова) також повинні взаємодіяти з використанням електронних технологій в рамках процесу надання державних послуг.

Функціонально діяльність електронного уряду можна розподілити на чотири складові:

- держава для держави: надання держорганом послуг для інших адміністративних органів (проекти створення міжвідомчих мереж, корпоративних і державних баз даних, реєстрів введення електронного документообігу)

- держава для громадян: надання державних послуг для населення (проекти надання відомостей про вільні робочі місця, видача свідоцтв про народження, реєстрацію та голосування виборців, референдуми, медична інформація)
 - держава для бізнесу: надання державних послуг для господарюючих суб'єктів (проекти проведення державних закупівель, видача ліцензій і дозволів)
 - держава для державних службовців: надання державних послуг для держслужбовців
- Загалом можна виділити чотири сфери прояву електронного урядування:

1. Електронні послуги (e-services). Під даним терміном мається на увазі надання в електронній формі урядової інформації, програм, стратегій і послуг. Вони повинні бути доступні 24 години на добу і сім днів на тиждень. Сюди також додається надання послуг в електронній формі, електронна адміністрація та такі нововведення, як універсальне бюро послуг і доступ різноманітним службам «через єдине вікно».

2. Електронне управління (e-management). Воно стосується внутрішніх інформаційних систем, що підтримують управлінсько-адміністративні функції державних установ, в тому числі керування даними та інформацією, ведення електронних записів та потоки інформації між департаментами. Електронне управління ускладнене тоді, коли уряд упорядковано за принципом розподілу роботи за різними галузевим сферам відповідальності.

3. Електронна демократія (e-democracy). Електронна демократія – це використання інформаційно-комунікаційних технологій в якості інструменту, що допомагає встановлювати порядок денний та пріоритети державної політики, виробляти політичні заходи та брати участь у їх впровадженні в консультативній формі (наприклад, шляхом електронних консультацій або електронного голосування). Це стосується заходів, що підвищують ступінь участі громадян, у тому числі віртуальних міських зборів, відкритих нарад, збору відгуків, опитувань громадської думки й форумів громад. Зазвичай, після успішного впровадження електронного урядування на місцевому рівні громадяни можуть формувати в Інтернеті альянси на підставі того чи іншого ставлення до певної проблеми.

4. Електронна комерція (e-commerce). Це та частина взаємодії уряду з зовнішнім світом, яка безпосередньо стосується бізнесу. Електронна комерція припускає обмін грошей на урядові товари або послуги через інтернет. Наприклад, громадяни можуть сплачувати податки або рахунки за житлово-комунальні послуги, продовжувати реєстрацію транспортних засобів або платити за програми відпочинку, а уряд може закупити канцелярське приладдя (через електронні державні закупівлі)

На думку зарубіжних політологів, електронний уряд — це використання інформаційно-комунікаційних технологій для перебудови уряду з метою зробити його більш доступним для громадян, більш ефективним та більш підзвітним. Відповідно до цього визначення, воно містить:

- забезпечення більш повного доступу до інформації через Інтернет: закони, законопроекти, інші нормативно-правові акти, зразки необхідних документів, а також економічні та наукові дані;
- сприяння причетності громадськості до державних процесів за допомогою створення можливостей для більш зручної взаємодії з чиновниками через електронні канали, наприклад, забезпечення можливості заповнювати необхідні документи в електронному вигляді;
- покращення підзвітності уряду через прозорість його операцій, що знижує ризики корупції;
- підтримку виконання цілей розвитку у спосіб зменшення часу та матеріальних витрат, які суб'єкти малого бізнесу несуть у зв'язку зі спілкуванням з державними структурами, а також шляхом забезпечення сільських та інших периферійних громад інформаційно-комунікаційною інфраструктурою.

Таким чином, електронне урядування передбачає стимулювання взаємодії між громадянами, урядовими організаціями та обраними чиновниками, враховуючи процеси державного управління та вироблення державної політики. Особливу увагу при його розвитку необхідно приділяти розвитку електронної демократії — підвищенню ступеня громадської участі, он-лайн голосуванням, питанням етики, безпеки та недоторканності приватного життя, нерозповсюдження персональних даних, а також підвищенню рівня прозорості діяльності

органів влади.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Інформаційна культура як об'єкт інформаційного права

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Сутність інформаційної культури.
- 5.2. Взаємозв'язок інформаційної культури з правовою культурою.
- 5.3. Світові ментальні системи (культури) права.
- 5.4. Взаємовплив культури права і науково-технічного прогресу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Інформаційна культура як засіб керування свідомістю людей.

Глобалізація як процес руйнації локальних культур, культурних традицій, національної самобутності.

Формування інформаційної правосвідомості.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інформаційна культура, правова культура, правосвідомість.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Інформаційна культура є значною теоретичною основою перебудови свідомості особи, суспільства, світового співтовариства в умовах формування сучасного етапу інформаційного суспільства – кіберцивілізації. Проте проблеми інформаційної культури на сьогодні ще недостатньо однозначно і повно вивчені системно, а отже, потребують комплексного, інтегрованого наукового осмислення. З метою відмежування від різних підходів щодо сутності інформаційної культури на теоретичному рівні вводиться поняття «е-культури» як сучасний рівень розвитку кіберсуспільства – суспільства, в якому домінують комп'ютерні технології в мережі глобальної електронної телекомунікації.

Інформаційну культуру (в широкому сенсі) можна визначити як особливий соціальний механізм трансляції значущої інформації, тобто як спосіб діяльності, що спрямований на накопичення, збереження та передачу ідей, знань і матеріально-духовних цінностей.

Критеріями інформаційної культури людини можна вважати:

- вміння адекватно формулювати власну потребу в інформації;
- вміння ефективно здійснювати пошук потрібної інформації у всій сукупності інформаційних ресурсів;
- вміння переробляти інформацію і створювати якісно нову;
- вміння вести індивідуальні інформаційно-пошукові системи;
- вміння адекватно відбирати і оцінювати інформацію;
- здатність до інформаційного спілкування і комп'ютерну грамотність.

Все це має базуватись на усвідомленні ролі інформації в суспільстві, знанні законів інформаційного середовища і розумінні власного місця в ньому, володінні новими інформаційними технологіями.

Говорячи про проблеми формування інформаційної культури в Україні, слід перш за все звернути увагу на загальні проблеми, з якими сьогодні стикається наше суспільство. Серед них найбільш вагомими проблемами є відсутність національної стратегії розвитку держави, домінування у виробничому секторі країни низькотехнологічної, енергоємної та ресурсовитратної промисловості, прогресуюча демографічна криза, низький рівень життя громадян, неконкурентоспроможність багатьох галузей вітчизняної економіки, навіть на внутрішньому ринку, значне відставання від розвинутих країн світу у розбудові

інформаційного суспільства.

Сутність інформаційної культури виявляється через її компоненти. Умовно ці компоненти можна поділити на декілька груп: загально пізнавальні; алгоритмічної культури; ті, що пов'язані з навичками оволодіння комп'ютерною технікою; які включають знання етичних та юридичних норм у галузі інформаційних технологій; інформаційні.

Цілі правового виховання можуть бути загальними і конкретними. Загальними цілями є формування правосвідомості і правової культури, зокрема у сфері суспільних інформаційних правовідносин особистості громадянського суспільства, їх можна конкретизувати залежно від завдань і особливостей правовиховного процесу. Наприклад, перед дитячим садком, школою і сім'єю стоїть завдання сформувати ментальність (звички) щодо дотримання правил дорожнього руху, щодо дотримання порядку в дитячому садку, школі й на вулиці, щодо дотримання норм суспільної моралі та правовідносин при користуванні комп'ютером, у тому числі в Інтернеті, тощо.

Правове виховання може бути ефективним лише тоді, коли воно ґрунтується на певних принципах: має певну систему, здійснюється безперервно, цілеспрямовано, послідовно, забезпечене певними засобами, а також підготовленими кадрами. Правове виховання здійснюється в певних формах, їх налічується більше 20, але серед них виділяють найбільш основні (чи відомі): а) правова освіта (навчання); б) правова пропаганда; в) правова просвіта; г) правова агітація; д) форми правомірної соціально-активної діяльності.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Правове регулювання електронної комерції

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Правова основа здійснення електронної комерції.
- 6.2. Передумови виникнення та переваги е-бізнесу і е-комерції.
- 6.3. Інтернет-комерція та її відмінність від е-комерції.
- 6.4. Характеристика засобів захисту інформації в е-комерції.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Позитивні і негативні сторони е-комерції.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: електронна комерція, інтернет комерція, е-бізнесу.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Основним нормативно-правовим актом України в цій сфері є Закон України «Про електронну комерцію» (Закон № 675- VIII), в якому міститься визначення поняття «електронна комерція» під якою розуміють відносини, дія яких спрямовується на отримання прибутку у зв'язку зі здійсненням правочинів, які спрямовані на набуття, зміну або припинення прав та обов'язків, які виникають під час використання інформаційно-телекомунікаційних систем і внаслідок використання таких систем виникають права та обов'язки майнового характеру. Також цим законом регламентуються особливості здійснення електронної комерції в Україні.

Основні поняття електронного бізнесу та електронної комерції. Передумови виникнення та переваги е-бізнесу і е-комерції. Історія розвитку е-бізнесу в Україні та світі. Причини переходу в кіберпростір. Місце е-комерції в інформаційному секторі економіки. Роль е-комерції у сучасному бізнесі. Правові внутрішньодержавні та міжнародні акти, норми, стандарти, інститути й процедури е-бізнесу і е-комерції.

Інтернет-комерція та її відмінність від е-комерції. Принципи функціонування е-бізнесу. Види електронної економічної діяльності. Технології е-бізнесу. Етапи створення е-бізнесу. Складові е-комерції. Суб'єкти е-комерції. Моделі е-комерції. Сфери розповсюдження та рівні

реалізації систем е-комерції.

Сутність платіжної системи. Внутрішньодержавна та міжнародна платіжні системи. Характеристика електронної платіжної системи. Типи та види електронних платіжних систем. Сучасні платіжні інструменти. Історія виникнення пластикових карт. Класифікація пластикових карток. Поняття систем взаєморозрахунків пластиковими картками. Механізм взаєморозрахунків за пластиковими картками в Інтернеті. Учасники платежів і розрахунків у мережі Інтернет. Переваги та недоліки використання пластикових карток в Інтернет-комерції.

Характеристика систем захисту інформації в Інтернеті. Безпека в Інтернеті та причини кібератаки. Рекомендації по безпеці. Методи захисту інформації. Категорії захисту в е-комерції: конфіденційність, цілісність, доступність. Характеристика засобів захисту інформації.

Технологія захисту інформації при роботі в Інтернет. Види загроз безпеки інформаційної системи. Вимоги до забезпечення режиму інформаційної безпеки. Різновиди шахрайства в е-комерції.

Існує нагальна потреба правового регулювання у сфері електронного бізнесу і усіх його видів. Якщо звернутись, наприклад, до тієї сфери, якій науковці приділяють найбільшу увагу, а саме – електронній комерції, то невирішеним досі залишається цілий ряд питань, що потребують регулювання. Серед них: а) визначення меж державного регулювання; б) питання поширення комерційної та іншої інформації; в) укладення договорів через Інтернет (саме таких, за якими можна отримати судовий захист у визначеній країні); г) відповідальність за зміст інформації; ґ) питання електронного підпису; д) захист персональних даних; є) захист прав споживачів у мережі. І це невичерпний перелік питань лише щодо одного з видів електронного бізнесу.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Інформаційна безпека як об'єкт інформаційного права

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Інформаційна безпека: поняття, суть і напрямки.
- 7.2. Суб'єкти та об'єкти інформаційної безпеки.
- 7.4. Характеристика основних видів інформаційної безпеки.
- 7.3. Правовий аспект інформаційної безпеки.
- 7.4. Безпека в інтернеті. Забезпечення безпеки інформації та інформаційних ресурсів.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

- Поняття інформаційної зброї.
- Слабкі і сильні сторони інформаційної безпеки нашої держави.
- Небезпеки для інформаційної безпеки держави, суспільства та особи
- Безпека дітей в інтернеті.
- Позитивні та негативні сторони контролю за режимом доступу до інформації.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інформаційна безпека, суб'єкт інформаційної безпеки.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Масове впровадження нових технічних засобів. Геополітичні парадигми у розумінні глобальних соціотехнічних систем. Культура інформаційної безпеки, культура організації інформаційної безпеки. Сутність теорії інформаційної безпеки. Суб'єкти інформаційної безпеки. Класифікація суспільних відносин щодо безпеки інформації.

Інформаційна безпека за сферою застосування поділяється на:

- інформаційну безпеку держави;

- інформаційну безпеку організації;
- інформаційну безпеку особи.

Інформаційна безпека забезпечується з урахуванням

принципів забезпечення. Основними принципами забезпечення національної безпеки є:

- пріоритет прав і свобод людини та громадянина;
- верховенство права;
- пріоритет договірних (мирних) засобів у розв'язанні конфліктів;
- своєчасність і адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам;
- чітке розмежування повноважень і взаємодія органів державної влади у забезпеченні національної безпеки;
- демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією держави та іншими структурами в системі національної безпеки;
- використання в інтересах України міждержавних систем і механізмів міжнародної колективної безпеки.

Національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, воєнній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах.

Поняття та види інформаційної зброї. Інформаційна зброя як комплекс програмних і технічних засобів, призначених для контролю інформаційних ресурсів об'єкта впливу і втручання в роботу його інформаційних систем.

Напрямки інформаційної безпеки. Людський фактор в організації інформаційної безпеки. Теорія організації захисту інформації. Вирахування якісних індивідуально- і соціально-психологічних, моральних, етичних та інших особистих характеристик людей, задіяних у системі захисту інформації при формуванні конкретної системи технічного захисту.

Семінарське заняття 8

Тема 8. *Юридична відповідальність за інформаційні правопорушення*

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Поняття юридичної відповідальності за інформаційні правопорушення.
- 8.2. Характеристика окремих видів інформаційно-правової відповідальності
 - 8.2.1. Адміністративна відповідальність за інформаційні правопорушення. Інформаційний проступок.
 - 8.2.2. Цивільно-правова відповідальність за інформаційні правопорушення. Інформаційний делікт.
 - 8.2.3. Кримінальна відповідальність за злочини в інформаційній сфері. Інформаційний злочин.
 - 8.2.3. Дисциплінарно-інформаційна відповідальність.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Основні проблеми правового регулювання відповідальності за інформаційні правопорушення.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: юридична відповідальність за інформаційні правопорушення, інформаційний проступок, інформаційний делікт, інформаційний злочин.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

На підставі традиційного розподілу юридичної відповідальності, обумовленого

об'єктивними закономірностями розвитку системи права й механізму держави, а також логікою правового регулювання інформаційних відносин, *інформаційноправову відповідальність* (юридичну відповідальності за інформаційні правопорушення) *уявляється можливим класифікувати на: кримінально-правову, адміністративно-правову, дисциплінарну, цивільно-правову та міжнародно-правову*, що підтверджується результатами здійсненої природної класифікації в рамках такого методу наукового пізнання як типологія.

Виділення за допомогою методу типології зазначених видів юридичної відповідальності свідчить про те, що запропоновану нормативну конструкцію реалізації юридичної відповідальності за інформаційні делікти можна і належить розглядати як складову регулятивного механізму правового забезпечення інформаційної сфери.

Властивості кожного із запропонованих видів узяті у сукупності як інтегральна характеристика правового забезпечення процесу інформатизації суспільства в цілому, обумовлюють її головну функцію – функцію фундаментального засобу забезпечення правопорядку в інформаційній сфері, відповідної діяльності та виникаючих правовідносин, які піддаються правовому регулюванню – інформаційного правопорядку.

Норми вітчизняного цивільно-правового, кримінального та адміністративного законодавства встановлюють відповідальність за порушення інформаційно-правової норми. У Кримінальному кодексі України злочини в інформаційній сфері регулюють більше 50 статей, проте, на жаль, усі вони містяться в різних розділах.

Дисциплінарну відповідальність за проступок в інформаційній сфері несуть працівники підприємств, установ, організацій відповідно до положень, статутів, правил внутрішнього трудового розпорядку й інших нормативних актів. Детально порядок та умови матеріальної відповідальності робітників і службовців регламентуються трудовим законодавством. Так, наприклад, розірвання трудового договору після спричинення збитку не тягне звільнення сторони цього договору від матеріальної відповідальності.

Цивільно-правова відповідальність настає в тих випадках, коли в результаті недотримання відповідних норм інформаційного права заподіюється шкода підприємствам, установам, організаціям і громадянам. Так, у Цивільному кодексі України вказано, що якщо відомості, які порочать честь, гідність або ділову репутацію громадянина, поширені в засобах масової інформації, то вони мають бути спростовані в тих же засобах масової інформації.

Керуючись необхідністю визначення чітких відмінностей між інформаційними, адміністративними, кримінальними, цивільними й дисциплінарними правопорушеннями та злочинами, наведемо основні ознаки, що характеризують такі відмінності.

По-перше, інформаційні правопорушення посягають на врегульовані законом суспільні відносини, що виникають під час здійснення інформаційної діяльності, а саме під час створення, збирання, отримання, зберігання, використання, поширення, охорони й захисту інформації, тоді як адміністративні правопорушення посягають на громадський порядок, дисциплінарні – на правила трудової дисципліни, цивільно-правові – на майнові та особисті немайнові відносини, а злочини – на суспільну безпеку.

По-друге, об'єктами інформаційних правопорушень є документована або публічно оголошувана інформація про події та явища в галузі політики, економіки, культури, охорони здоров'я, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах, тоді як об'єкт злочину – це суспільні відносини, що охороняються законом про кримінальну відповідальність.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Правове регулювання інформаційних відносин в сфері міжнародного права

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Поняття міжнародного інформаційного права.
- 9.2. Міжнародне право і інтернет.
- 9.3. Зародження транснаціонального кіберправа.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Усна дискусія

Роль міжнародного права у забезпеченні розвитку Інтернету.
Міжнародно-правові основи регулювання телекомунікаційних послуг.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: інтернет, кіберправо, міжнародне інформаційне право.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України. Нова інституція — міжнародне інформаційне право світової інформаційної цивілізації. Глобальна комп'ютеризація через Інтернет. Принципи міжнародного інформаційного права. Юридична когнітологія. Правова кібернетика. Правова інформатика. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин. Міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин.

Законодавчі акти, що визначають участь України у міжнародних інформаційних відносинах: «Про ратифікацію Статуту і Конвенції Міжнародного союзу електрозв'язку» (від 15 липня 1994 р.); «Про ратифікацію Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права і суміжних прав» (від 27 січня 1995 р.); «Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 р., зміненого 2 жовтня 1979 р.)» (від 31 травня 1995 р.). Спеціальні нормативні акти, які є міжнародними стандартами суспільних інформаційних відносин: Конвенція № 108 Ради Європи «Про захист фізичних осіб при автоматизованій обробці даних» (від 28 січня 1981 р.); Директива 95/46/ЄС «Про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і вільного обігу цих даних» (від 24 жовтня 1995 р.); Директива 97/66/ЄС «Про обробку персональних даних і захист приватності у телекомунікаційному секторі та рекомендації щодо захисту даних в інформаційних супермагістралях».

Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації. Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах». Установлення взаємозв'язків з автоматизованими системами інших держав з метою обробки, обміну, продажу, купівлі відкритої інформації. Закон України «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом США про захист технологій, пов'язаних із запуском Україною ліцензованих США комерційних космічних апаратів» (від 4 грудня 1998 р.). Розвиток транскордонних економічних відносин. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) та Світова організація торгівлі (СОТ) (Угода ТРІПС).

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Становлення та розвитку інформаційного суспільства

Завдання 1. Проаналізувати інформацію як категорію інформаційного права.

Завдання 2. Встановити поняття та сутність інформатизації.

Завдання 3. Охарактеризувати загальні властивості інформації.

Завдання 4. Визначити основні риси інформаційного суспільства.

Завдання 5. Обґрунтувати роль інформації в суспільних відносинах на різних історичних етапах розвитку суспільства.

Завдання 6. Дослідити розвиток технологій та їх вплив на інформаційні процеси.

Завдання 7. Визначити міжгалузевий зв'язок інформаційного права.

Завдання 8. Вирішити тестові завдання:

8.1. Ким встановлюються єдині вимоги до виготовлення, обліку, користування, зберігання, схоронності, передачі та транспортування матеріальних носіїв секретної інформації?

- А) Кабінетом Міністрів України;
- Б) Верховною Радою України;
- В) Президентом України.

8.2. Термін дії дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, встановлюється Службою безпеки України і не може перевищувати:

- А) 5 років;
- Б) 10 років;
- В) 3 років.

8.3. Чи гарантує держава всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації?

- А) ні;
- Б) так.

8.4. Суб'єктами владних повноважень є:

- А) орган державної влади, орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень;
- Б) органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
- В) орган державної влади та інший суб'єкт, що здійснює владні управлінські та неуправлінські функції відповідно до законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

8.5. Акредитація журналіста, працівника засобу масової інформації здійснюється:

- А) безоплатно на підставі його заяви або подання засобу масової інформації;
- Б) безоплатно на підставі його заяви та подання засобу масової інформації;
- В) платно на підставі його заяви або подання засобу масової інформації.

8.6. Суб'єктами інформаційних відносин є:

- А) фізичні особи та юридичні особи; об'єднання громадян;
- Б) фізичні особи та юридичні особи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень;
- В) фізичні особи; об'єднання громадян; суб'єкти владних повноважень.

8.7. Статистична інформація – це:

А) документована інформація, що дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства;

Б) відомості та/або дані, які розкривають кількісні, якісні та інші характеристики товару (роботи, послуги);

В) документована інформація, що дає якісну характеристику масових явищ та процесів, які відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя суспільства.

8.8. Конфіденційною є інформація:

А) про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень;

Б) про фізичну особу, юридичну особу та суб'єктів владних повноважень, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою;

В) про фізичну особу та суб'єктів владних повноважень, доступ до якої обмежено фізичною, юридичною особою або суб'єктом владних повноважень.

8.9. Офіційна державна статистична інформація:

А) підлягає систематичному оприлюдненню;

Б) не підлягає систематичному оприлюдненню;

В) підлягає систематичному оприлюдненню лише у випадках, передбачених законом.

8.10. Основними видами інформаційної діяльності є:

А) створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації;

Б) створення, збирання, поширення, охорона та захист інформації;

В) збирання, одержання, зберігання, використання, поширення та захист інформації.

Питання для самоконтролю

- Які принципи інформатизації Ви знаєте?
- Які напрями формування інформаційного суспільства?
- Які етапи можна виділити в процесі розвитку інформатизації суспільства?
- Які основні сфери формування інформаційного суспільства?
- Що можна віднести до першого засобу комунікації?
- В яких країнах вперше з'явилися проекти електромеханічних й електронних пристроїв, націлених на виконання масових обчислень?
- В якому році з'явився перший персональний комп'ютер IBM PC?
- Розкрийте зміст поняття «масове виробництво молекулярного комп'ютера».
- Назвіть п'ять основних етапів інформатизації суспільства.

Тема 2. Поняття інформаційного права України

Завдання 1. Розкрити поняття інформаційного права та об'єкт інформаційного права.

Завдання 2. Дослідити предмет інформаційного права.

Завдання 3. Охарактеризувати метод інформаційного права.

Завдання 4. Проаналізувати систему та джерела інформаційного права.

Завдання 5. Визначити поняття і структуру інформаційних правовідносин.

Завдання 6. Розкрити зміст конституційних засад прав і свобод людини і громадянина в інформаційній сфері.

Завдання 7. Проаналізувати право на інформацію.

Завдання 8. Охарактеризувати право на свободу слова.

Завдання 9. Дослідити право на конфіденційність приватного життя та приватної інформації про особу.

Завдання 10. Вирішити тестові завдання:

10.1. Науково-технічна інформація є:

А) закритою за режимом доступу;

- Б) відкритою за режимом доступу, якщо інше не встановлено законами України;
- В) відкритою за режимом доступу.

10.2. Чи кожному забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто?

- А) так, крім випадків, передбачених законом;
- Б) ні.

10.3. Чи охороняється право на інформацію законом?

- А) так;
- Б) ні.

10.4. Чи гарантує держава всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації?

- А) ні;
- Б) так.

10.5. Інформація про вплив товару (роботи, послуги) на життя та здоров'я людини:

- А) не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом;
- Б) може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом.

10.6. Порушення законодавства України про інформацію тягне за собою:

- А) дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну відповідальність згідно із законами України;
- Б) дисциплінарну або кримінальну відповідальність згідно із законами України;
- В) дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно із законами України.

10.7. Чи можуть суб'єкти інформаційних відносин звільнитися від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом?

- А) так;
- Б) ні;
- В) так, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно необхідною.

10.8. Масова інформація – це:

- А) інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб;
- Б) інформація, що поширюється з метою її доведення як до певного кола осіб, так і до необмеженого кола осіб;
- В) інформація, що поширюється з метою її доведення до певного кола осіб.

10.9. Засоби масової інформації - це

- А) засоби, призначені для публічного поширення друкованої інформації;
- Б) засоби, призначені для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації;
- В) засоби, призначені для публічного поширення аудіовізуальної інформації.

10.10. За порядком доступу інформація поділяється на:

- А) відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом;
- Б) відкриту та закриту інформацію;
- В) відкриту, закриту та інформацію з обмеженим доступом.

Питання для самоконтролю

- В якому нормативно-правовому акті вперше «установлюється листова тайна»?
- Хто із вчених вперше запропонував термін «кібернетика» для позначення науки управління людським суспільством?
- В якому році вперше Карл Штейбух використав термін «інформатика»?

- Назвіть основні досягнення М.І. Брагінського в сфері правового забезпечення інформаційних відносин.
- Які фактори впливають на формування інформаційної свідомості?
- Що є метою навчальної дисципліни «Інформаційне право»?
- Розкрийте зміст взаємозв'язку інформаційного права з конституційним правом.
- У чому полягає призначення інформаційного права як науки?
- Які особливості науки інформаційного права в Україні Вам відомі?
- У чому полягає суть встановлюючої функції інформаційного права як науки?

Тема 3. Правове регулювання обігу інформації в Інтернет-мережі

Завдання 1. Проаналізувати структуру правового регулювання інформаційних правовідносин в Інтернет-мережі.

Завдання 2. Дослідити стан правового регулювання інформаційних правовідносин в Інтернет-мережі.

Завдання 3. Охарактеризувати тенденції правового регулювання інформаційних правовідносин в Інтернет-мережі.

Завдання 4. Прокоментуйте та висловіть власну точку зору стосовно перспектив удосконалення правового регулювання інформаційних правовідносин в Інтернет-мережі.

Завдання 5. Вирішіть тестові завдання:

5.1. Інформаційний продукт це:

- а) документована інформація, яка підготовлена і призначена для задоволення потреб користувачів;
- б) документована інформація, що створена органами державної влади;
- в) документована інформація, що створена органами місцевого самоврядування;
- г) інформація, що створена ЗМІ;
- д) немає правильної відповіді.

5.2. Джерелами інформації є передбачені або встановлені законом носії інформації:

- а) документи, інші носії інформації, які являють собою матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи.
- б) документи, інші носії інформації, які являють собою матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію;
- в) повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи.
- г) документи, інші носії інформації, які являють собою матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію, повідомлення засобів масової інформації;
- д) немає правильної відповіді.

5.3. Законом України «Про інформацію» до якості інформації висуваються такі вимоги:

- а) корисність, доречність, достовірність; надійність, зрозумілість; порівнянність і стабільність;
- б) простота, державний підхід, економічність;
- в) надійність, зрозумілість;
- г) порівнянність і стабільність;
- д) ефективність, відповідність міжнародним стандартам, багатоплановість.

5.4. Автоматизовані інформаційні системи – це системи для:

- а) обробки, передачі інформації;

- б) пошуку, збирання інформації;
- в) зберігання, накопичення інформації;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді.

5.5. Масова інформація – це:

- а) публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація;
- б) періодичні друковані видання;
- в) публічно оприлюднена інформація;
- г) інформація про вагу різноманітних тіл;
- д) немає правильної відповіді.

5.6. Конфіденційна інформація – це відомості, які:

- а) знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов;
- б) знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні держави і поширюються відповідно законодавства;
- в) знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні приватних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов;
- г) знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих юридичних осіб;
- д) немає правильної відповіді.

5.7. До таємної інформації належить інформація, що:

- а) знаходиться у володінні, користуванні або розпорядженні держави і поширюються відповідно законодавства;
- б) містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі;
- в) знаходиться у володінні, користуванні або розпорядженні органів державної влади і поширюються відповідно законодавства;
- г) знаходиться у володінні, користуванні або розпорядженні окремої особи, яка обмежує до неї доступ;
- д) немає правильної відповіді.

5.8. Суб'єкти інформаційних відносин в Україні:

- а) громадяни України, юридичні особи, держава, інші держави, їх громадяни, організації, особи без громадянства;
- б) громадяни України, іноземці, особи без громадянства;
- в) фізичні і юридичні особи, держава;
- г) фізичні і юридичні особи;
- д) немає правильної відповіді.

5.9. Учасники інформаційних правовідносин:

- а) виробники, споживачі, поширювачі та зберігачі інформації;
- б) виробники, споживачі та зберігачі інформації;
- в) виробники та споживачі інформації;
- г) поширювачі та зберігачі інформації;
- д) немає правильної відповіді.

5.10. Суб'єкти інформаційних відносин, пов'язаних з функціонуванням інтернет:

- а) інформаційні посередники (провайдери) та споживачі;
- б) інформаційні посередники (провайдери), споживачі та власники Інтернет-ресурсів;
- в) інформаційні посередники (провайдери) та власники Інтернет-ресурсів;
- г) хакери;
- д) немає правильної відповіді.

- 5.12. Право власності на інформацію має такі підстави:
- а) створення інформації своїми силами і за свій рахунок .
 - б) створення інформації своїми силами і за свій рахунок; договір на створення інформації;
 - в) договір на створення інформації; договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.
 - г) договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.
 - д) створення інформації своїми силами і за свій рахунок; договір на створення інформації; договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.
- 5.13. Основні способи захисту інформації:
- а) організаційно-технічні;
 - б) технічні, програмні, криптографічні та правові;
 - в) організаційно-управлінські;
 - г) технічні, програмні та криптографічні;
 - д) немає правильної відповіді.
- 5.14. Під безпосередньо інформаційними правовідносинами треба розуміти відносини, що:
- а) виникають з приводу створення інформації, визначення права власності на неї, а також її обігу та захисту.
 - б) виникають з приводу створення інформації;
 - в) виникають з приводу створення інформації, визначення права власності на неї;
 - г) виникають з приводу створення інформації, її обігу та захисту.
 - д) немає правильної відповіді.

Питання для самоконтролю

- Становлення та розвиток правового регулювання відносин в інформаційній сфері.
- Поняття інформаційних правовідносин.
- Склад інформаційних правовідносин.
- Суб’єктний склад інформаційних правовідносин.
- Об’єкт інформаційних правовідносин.
- Зміст інформаційних правовідносин.
- Підстави виникнення, зміни та припинення інформаційних правовідносин.
- Напрямки державної політики в інформаційній сфері.
- Міжнародна співпраця в інформаційній сфері.

Тема 4. Інформаційна діяльність: поняття та види.

Державна інформаційна політика

Завдання 1. Проаналізувати поняття інформаційної діяльності.

Завдання 2. Дослідити основні напрями та види інформаційної діяльності.

Завдання 3. Охарактеризувати захист персональних даних.

Завдання 4. Пояснити в чому полягає інформаційна діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні.

Завдання 4. Вирішити тестові завдання:

4.1. Інформаційна діяльність – це:

- а) процес забезпечення обігу інформації;

- б) сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб держави;
 - в) сукупність дій, спрямованих на забезпечення функціонування інформаційної сфери;
 - г) процес забезпечення інформаційної безпеки;
 - д) немає правильної відповіді.
- 4.2. Напрямами інформаційної діяльності є:
- а) політичні, економічні, екологічні, науково-технічні;
 - б) політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні, науковотехнічні, міжнародні;
 - в) політичні, економічні, соціальні, екологічні, науково-технічні;
 - г) політичні, економічні, екологічні;
 - д) немає правильної відповіді.
- 4.3. Визначте основні види інформаційної діяльності:
- а) одержання, поширення, збереження інформації;
 - б) одержання, використання, збереження інформації;
 - в) одержання, використання, поширення, збереження інформації;
 - г) одержання та захист інформації;
 - д) немає правильної відповіді.
- 4.4.Збирання інформації – це:
- а). набуття, придбання, накопичення документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичною особою або державою;
 - б) набуття інформації громадянами, юридичною особою або державою;
 - в) набуття, придбання, накопичення документованої або публічно оголошеної інформації;
 - г) накопичення документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичною особою;
 - д) придбання документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичною особою або державою.
- 4.5.. Зберігання інформації – це:
- а) забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв;
 - б) забезпечення належного стану інформації;
 - в) забезпечення її матеріальних носіїв;
 - г) накопичення інформації;
 - д) придбання інформації.
- 4.6. Використання інформації це:
- а) задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави;
 - б) задоволення інформаційних потреб юридичних осіб і держави;
 - в) задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб;
 - г) задоволення інформаційних потреб громадян;
 - д) немає правильної відповіді.
- 4.7. Поширення інформації – це:
- а) розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації;
 - б) реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації;
 - в) розповсюдження у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації;
 - г) обнародування у встановленому законом порядку публічно оголошеної інформації;
 - д) немає правильної відповіді.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте поняття доступу громадян до інформації, його зв'язок з інститутом свободи слова.
- Охарактеризуйте доступ до правової та екологічної інформації.

- Здійснити характеристику технічного захисту інформації.
- Охарактеризуйте криптографічний захист інформації.
- Здійснити характеристику Національної системи конфіденційного зв'язку.

Тема 5. Інформаційна культура як об'єкт інформаційного права

Завдання 1. Визначіть поняття категорії «інформаційна культура».

Завдання 2. Проаналізувати основні положення теорії культурної еволюції.

Завдання 3. Розкрити роль права у формуванні інформаційної культури.

Завдання 4. Написати есе на тему:

- 4.1. Культура поведінки у сфері інформаційних відносин.
- 4.2. Взаємозв'язок інформаційної культури з правовою культурою.
- 4.3. Формування правосвідомості та інформаційної культури за допомогою права.
- 4.4. Сутність правового забезпечення формування інформаційної культури.
- 4.5. Інформаційно-правова культура як складова інформаційної культури.

Питання для самоконтролю

- Поняття правової культури.
- Види правової культури.
- Поняття правової культури в інформаційній сфері.
- Відмінність правової культури від інших видів культури.
- Співвідношення правосвідомості і правової культури особистості.
- Роль правового виховання в процесі формування інформаційної культури.
- Правова е-культура особистості.

Тема 6. Правове регулювання електронної комерції

Завдання 1. Визначіть поняття категорії «електронна комерція».

Завдання 2. Проаналізувати основні засади електронної комерції.

Завдання 3. Розкрити роль права у процесі здійснення електронної комерції.

Завдання 4. Написати есе на тему:

- 4.1. Правовідносини, що виникають у сфері електронної комерції.
- 4.2. Суб'єкти правовідносин у сфері електронної комерції.
- 4.3. Принципи правового регулювання електронної комерції.
- 4.4. Законодавство, що регулює здійснення електронної комерції

Питання для самоконтролю

- Поняття електронної комерції.
- Види електронної комерції.
- Поняття електронної комерції в інформаційній сфері.
- Відмінність електронної комерції від інших видів комерції.
- Які три групи правовідносин охоплює електронна комерція.
- Які існують прогалини правового регулювання електронної комерції

Тема 7. Інформаційна безпека як об'єкт інформаційного права

Завдання 1. Охарактеризувати суб'єктів інформаційної безпеки.

Завдання 2. Проаналізувати поняття та види інформаційної зброї.

Завдання 3. Розкрити напрямки інформаційної безпеки.

Завдання 4. Вирішити тестові завдання:

4.1. Який строк засекречування матеріальних носіїв інформації?

А) 1 рік;

Б) має відповідати строку дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці;

В) 5 років.

4.2. Скільки форм допуску до державної таємниці існує відповідно до ступеня секретності інформації?

А) 2 форми;

Б) 3 форми;

В) 5 форм.

4.3. В яких аспектах може розглядатися категорія «інформаційне право»?

А) як галузь суспільних відносин; як інституція в юридичній науці; як навчальна дисципліна;

Б) як інституція в юридичній науці; як навчальна дисципліна;

В) як галузь суспільних відносин; як навчальна дисципліна.

4.4. В об'єктивному змісті інформаційне право – це:

А) врегульовані Законом України «Про інформацію» суспільні відносини, об'єктом яких є інформаційна діяльність;

Б) врегульований нормативними актами комплекс суспільних відносин, об'єктом яких є інформація;

В) це комплекс прав і обов'язків суб'єктів суспільних відносин щодо інформації.

4.5. Інформаційне право в юридичній науці є:

А) міжгалузевою комплексною дисципліною;

Б) галузевою дисципліною;

В) міжгалузевою наукою.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте масове впровадження нових технічних засобів.
- Охарактеризуйте геополітичні парадигми у розумінні глобальних соціотехнічних систем.
- Розкрийте сутність культури інформаційної безпеки та культури організації інформаційної безпеки.
- У чому полягає сутність теорії інформаційної безпеки?
- Назвіть суб'єктів інформаційної безпеки.
- Класифікуйте суспільні відносини щодо безпеки інформації
- Назвіть види інформаційної зброї.
- Які напрямки інформаційної безпеки?
- Проаналізуйте людський фактор в організації інформаційної безпеки.
- Поясніть теорію організації захисту інформації.
- Як вираховують якісні індивідуально- і соціально-психологічні, моральні, етичні та інші особисті характеристики людей, задіяних у системі захисту інформації при формуванні конкретної системи технічного захисту?

Тема 8. Юридична відповідальність за інформаційні правопорушення

Завдання Визначте поняття об'єкта дисциплінарного проступку в інформаційній сфері.

Завдання 2. Охарактеризуйте суб'єкт адміністративних правопорушень в інформаційній сфері.

Завдання 3. Проаналізувати чинні міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин.

Завдання 4. Охарактеризуйте співвідношення дисциплінарної та матеріальної відповідальності за інформаційні правопорушення.

Завдання 5. Вирішити тестові завдання:

5.1. Відповідно до положень Закону України «Про інформацію», яка інформація має відкритий доступ:

- а) будь яка інформація, крім тієї що віднесена Законом до інформації з обмеженим доступом;
- б) службова інформація;
- в) таємна інформація;
- г) конфіденційна інформація;
- д) державна таємниця.

5.2. Порухення законодавства про інформацію тягне за собою:

- а) застосування до особи позбавлення волі на певний строк;
- б) застосування до особи обмеження волі на певний строк;
- в) застосування до особи дисциплінарної відповідальності;
- г) застосування до особи примусу;
- д) застосування до особи господарської відповідальності.

5.3. Розкрийте склад равопорушення: – ненадання інформації для ведення колективних переговорів і здійснення контролю за виконанням колективних договорів, угод (ст. 413 КУпАП); – ненадання можливості оприлюднити відповідь щодо інформації, поширеної стосовно суб'єкта виборчого процесу (ст. 21211 КУпАП); – порушення порядку розміщення агітаційних матеріалів чи політичної реклами або розміщення їх у заборонених законом місцях (ст. 21214 КУпАП).

5.4. Розкрийте склад злочинів: – ст. 111 КК України «Державна зрада» і ст. 114 КК України «Шпигунство».

Питання для самоконтролю

– Які нормативні акти становлять правову основу кримінальної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері?

– Охарактеризуйте співвідношення кримінальної відповідальності і покарання.

– Розкрийте зміст підстав кримінальної відповідальності в інформаційній сфері.

– Визначте співвідношення кримінальної, адміністративної і дисциплінарної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері.

– За якими критеріями будується класифікація злочинів в інформаційній сфері?

– Здійсніть юридичний аналіз злочинів, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері обігу інформації з обмеженим доступом та іншої інформації, що охороняється законом.

– Здійсніть юридичний аналіз злочинів, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері технічного захисту інформації.

– Здійсніть юридичний аналіз злочинів, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері інформаційнопсихологічної безпеки особи та суспільства.

– Розкрийте зміст обставин, що виключають злочинність діяння.

– Охарактеризуйте обставини звільнення від кримінальної відповідальності.

Тема 9. Правове регулювання інформаційних відносин в сфері міжнародного права

Завдання 1. Розкрити зміст принципів міжнародного інформаційного права.

Завдання 2. Дослідити міжнародну діяльність України в галузі захисту інформації.

Завдання 3. Проаналізувати чинні міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин.

Завдання 4. Охарактеризувати захист інформації в автоматизованих системах.

Завдання 5. Проаналізуйте міжнародно-правові стандарти обмеження свободи інформації.

Завдання 6. Розкрийте роль міжнародного права у забезпеченні розвитку Інтернету.

Завдання 7. В чому суть здійснення державного суверенітету в інформаційній сфері.

Питання для самоконтролю

- Розкрийте вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.
- Назвіть принципи міжнародного інформаційного права.
- Розкрийте поняття юридична когнітологія, правова кібернетика, правова інформатика.
- Охарактеризуйте міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин.
- Проаналізуйте міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин.
- Назвіть законодавчі акти, що визначають участь України у міжнародних інформаційних відносинах.
- Назвіть спеціальні нормативні акти, які є міжнародними стандартами суспільних інформаційних відносин.
- Проаналізуйте міжнародну діяльність України в галузі захисту інформації.
- Здійсніть характеристику Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах».
- Проаналізуйте положення Закону України «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом США про захист технологій, пов'язаних із запуском Україною ліцензованих США комерційних космічних апаратів» від 4 грудня 1998 р.
- Охарактеризуйте розвиток транскордонних економічних відносин.
- Які повноваження має Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) та Світова організація торгівлі (СОТ)?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі творчого завдання. Завдання обирається здобувачами на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.2. Теми презентацій-оглядів

1. Державна політика та її напрями у сфері інформаційної безпеки.
2. Поняття та види юридичної відповідальності у сфері доступу до інформації.
3. Поняття і принципи функціонування мережі Інтернет.
4. Національна програма інформатизації.
5. «Електронний уряд»: концепція створення.
6. Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів.
7. Електронний документообіг.
8. Правові основи діяльності друкованих ЗМІ.
9. Порядок реєстрації друкованих ЗМІ.
10. Суб'єкти видавничої справи.

11. Правові основи видавничої справи.
12. Державна реєстрація інформаційних агентств.
13. Правові основи діяльності електронних ЗМІ.
14. Основи кримінальної відповідальності у сфері доступу до інформації.
15. Адміністративна відповідальність за порушення права на інформацію.
16. Цивільно-правова відповідальність за правопорушення у сфері доступу до інформації.
17. Підстави застосування дисциплінарної відповідальності за порушення права на інформацію.
18. Основні принципи правового регулювання інформаційної діяльності.
19. Види інформаційної діяльності.
20. Міжнародно-правові основи регулювання телекомунікаційних послуг.
21. Правове регулювання використання радіочастот.
22. Управління ринком телекомунікацій. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.
23. Конфіденційна інформація, яка належить державі.
24. Захист прав і свобод інтернет-користувачів: стандарти Ради Європи і стан дотримання в Україні.
25. Міжнародне співробітництво з питань державної політики у сфері управління Інтернетом.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового тестування.

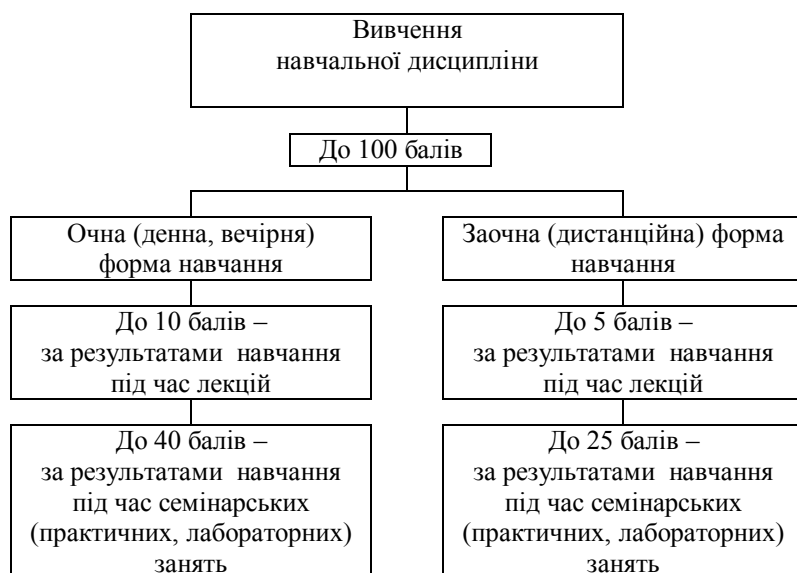
1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Загальні та юридичні властивості інформації.
2. Підстави обмеження прав людини у сфері інформації.
3. Особливі риси та ознаки інформаційного суспільства та їх аналіз.
4. Інформаційні ресурси як основа побудови інформаційного суспільства.
5. Значення інформаційної культури в інформаційному суспільстві.
6. Історичний розвиток та еволюція інформаційного суспільства.
7. Проблеми інформатизації суспільства і їх значення.
8. Аналіз концепцій "інформаційного суспільства".
9. Українські особливості побудови інформаційного суспільства.
10. Передумови формування та особливості становлення інформаційного права України: історичні, соціально-економічні та юридичні аспекти.
11. Принципи інформаційного права України.
12. Роль органів публічної влади у формуванні державної інформаційної політики.
13. Державна політика в галузі формування інформаційного суспільства.
14. Інформаційна функція держави.
15. Головні напрями здійснення інформаційної політики держави.
16. Гарантування доступу громадян до інформації.
17. Поняття активного і пасивного доступу до інформації.
18. Сутність теорії інформаційної безпеки.
19. Поняття та види інформаційної зброї.
20. Напрямки інформаційної безпеки.
21. Людський фактор в організації інформаційної безпеки.
22. Поняття та основні характеристики кіберпростору.
23. Електронна комерція: основні поняття та ознаки.
24. Удосконалення інституту відповідальності у сфері електронної комерції.
25. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.
26. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин.
27. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації.
28. Проблеми та шляхи вдосконалення інформаційного законодавства України.

29. Класифікація інформаційного законодавства України.
30. Декларація Ради Європи «Про свободу спілкування в Інтернет».
31. Концепція створення «електронного уряду».
32. Історичні аспекти розвитку інформаційного права.
33. Поняття інформації як категорії інформаційного права.
34. Характеристика доступу до правової інформації.
35. Основні риси інформаційного суспільства.
36. Характеристика діяльності Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації.
37. Предмет інформаційного права.
38. Характеристика правового режиму державної таємниці.
39. Характеристика системи та джерел інформаційного права.
40. Порядок засекречування інформації.
41. Поняття і зміст режиму доступу до інформації.
42. Відкрита інформація та інформація з обмеженим обігом.
43. Обмеження щодо розповсюдження інформації.
44. Сутність державної таємниці.
45. Міжнародно-правові стандарти прав людини в інформаційній сфері.
46. Поняття інформаційного суверенітету.
47. Конституційні засади прав і свобод людини в інформаційній сфері.
48. Захист інформації в інформаційних системах.
49. Поняття інформаційної безпеки.
50. Характеристика міжнародно-правових основ інформаційної безпеки.
51. Основні принципи функціонування Інтернет, визначені національним законодавством.
52. Характеристика захисту інформації в інформаційних системах.
53. Поняття інформаційних ресурсів.
54. Конституція України як основа національного інформаційного права.
55. Адміністративно-правове регулювання інформаційних відносин.
56. Цивільно-правове регулювання інформаційних відносин.
57. Сутність та зміст інформаційної культури у сфері інформаційних відносин.
58. Роль права у формуванні інформаційної культури.
59. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію (юридичні санкції).
60. Адміністративно-правова відповідальність за порушення інформаційних відносин.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів здобувачам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

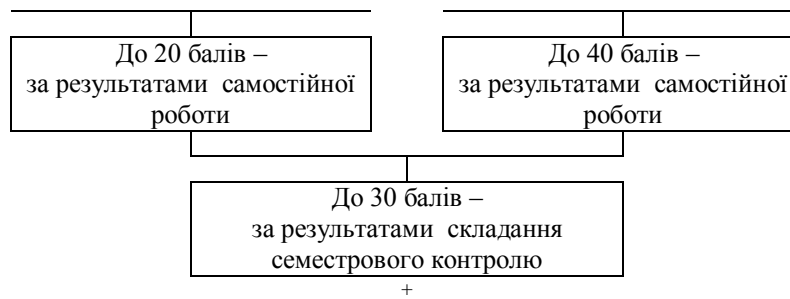

Рис. 2.1. Схема нарахування балів здобувачам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій з навчальної дисципліни «Інформаційне право», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З навчальної дисципліни «Інформаційне право» передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, здобувач може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10

2.3. З навчальної дисципліни «Інформаційне право» передбачено проведення 9 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному здобувачу до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів наведені у Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу здобувачів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	9 тем	Усього балів
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	12
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	8
	Усього балів	20

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>

2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
5. Жилияєв І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
10. Бачило І. Л. Інноваційний розвиток нації і становлення засад інформаційного і громадянського суспільства. Вісник НТУУ «КПІ». *Політологія. Соціологія. Право*. 2011. Вип. 4 (11). С. 7-15. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1794564&title=%E3%F0%EE%EC%E0%E4%FF%ED%F1%FC%EA+%F1%F3%F1%EF%B3%EB%FC%F1%F2%E2&div=0&source=1&yearFst=2008&yearLst=2013&prev=0&page=2&docType=24&docType3=13&docType4=14&parentId=0&sort=1
11. Гапотій В. Д. Інформаційне суспільство та інформаційний суверенітет: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 24-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2012_2_6
12. Данильян О. Г. Інформаційне суспільство: морально-етичний дискурс. *Інформація і право*. 2014. № 1 (10). С. 16-25. URL: <https://ippi.org.ua/danilyan-og-dzoban-op-informatsiine-suspilstvo-moralno-etichnii-diskurs>
13. Данько Ю. А. Теорії інформаційного суспільства в сучасному науковому дискурсі. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2013. № 1. С. 76-84. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2013_1_10

Тема 2

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016.

- URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
5. Жилиєв І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
 6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
 7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
 8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
 9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
 10. Арістова І. В. Наука «Інформаційне право» на новому етапі розвитку інформаційного суспільства. *Правова інформатика*. 2011. № 1 (29). С. 3-11. URL: <https://ippi.org.ua/aristova-iv-nauka-%E2%80%9Cinformatsiine-pravo%E2%80%9D-na-novomu-etapi-rozvitku-informatsiinogo-suspilstva>
 11. Баранов О. А. Методи інформаційного права. *Правова інформатика*. 2007. № 4 (11). С. 8-12. URL: <https://ippi.org.ua/baranov-o-metodi-informatsiinogo-prava>
 12. Баранов О. Інститути інформаційного права. *Правова інформатика*. 2006. № 3 (11). С. 40-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pinform_2006_3_7
 13. Брижко В. До питання методології кодифікації інформаційного законодавства. *Вісник Академії правових наук України*. 2010. № 3 (62). С. 32-43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/varny_2010_3_4
 14. Брижко В. М. Роль інформаційного права у розвитку правової системи України. *Інформаційна безпека людини, суспільства, держави*. 2011. № 1 (5). С. 13–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sitsbo_2011_1-2_22
 15. Каденюк Д. Л. Загальні принципи інформаційного права України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2010. № 3. С. 68-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2010_3_16
 16. Каденюк Д. Л. Спеціальні принципи інформаційного права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2012. № 1. С. 54-58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2012_1_15
 17. Коваленко Л. Етапи становлення інформаційного права в Україні. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2 (69). С. 175-182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/varny_2012_2_20

Тема 3

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%28%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>

5. Жилияев І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
9. Правове регулювання відносин у мережі Інтернет : монографія. Харків : Право, 2016. 360 с. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/Yefremova/title_page.pdf
10. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
11. Баранов О. Інтернет і право: об'єкт і предмет регулювання. *Вісник НТУУ "КПІ". Політологія. Соціологія. Право : збірник наукових праць.* 2011. № 4 (12). С. 155–162. URL: <https://ela.kpi.ua/items/5288eec7-5c68-44ba-a52a-ba16e451507b>
12. Білан Н. І. Інтернет як простір різних видів соціальних комунікацій. *Актуальні проблеми міжнародних відносин.* 2011. Вип. 103(1). С. 46-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_103%281%29_9

Тема 4

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
5. Жилияев І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
10. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти:

[монографія]. Харків Університет внутрішніх справ, 2000. 368с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/523319/mod_resource/content/1/%D0%90%D1%80%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20-%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0_%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D1%96%20%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8.pdf

11. Гуцу С. Ф. Правові основи інформаційної діяльності : [навч. посібник]. Харків : Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіац. ін-т», 2009. 48 с. URL: <https://dspace.library.khai.edu/xmlui/handle/123456789/6747?show=full&locale-attribute=ru>
12. Бурило Ю. П. Правове регулювання інформаційної діяльності у сфері господарювання : [монографія]. К., 2013. 343 с. URL: <https://ippi.org.ua/burilo-yup-pravovi-normi-ta-dzherelapravovogo-regulyuvannya-u-sferi-gospodarskikh-informatsiynikh-v>
13. Турченко Ю. В. Сутність державної інформаційної політики в умовах демократичного державотворення. Держава і право : [зб. наук. праць : юридичні і політичні науки]. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2009. Вип. 46. С. 631-637. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/publ/REF-0000468951>

Тема 5

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
5. Жилиєв І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
10. Богачов С. В. Інформаційна культура через засоби правової освіти. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. № 2 (5). С.77–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2011_2_17
11. Чеботарьова Н. В. Людина в інформаційній культурі. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки*. 2012. № 1. С.178–183. URL:

- http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2012_1_25
12. Денисюк Ж.З., Яковлев О.В. Формування інформаційної культури суспільства в умовах цифровізації. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. № 2. 2021. С. 18–22. URL: <https://journals.urau.ua/visnyknakkim/article/view/239802>

Тема 6

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
5. Жилияев І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvue4bjcdf29mk0pctvp4roo4
8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
10. Що таке електронна комерція? URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/elektronnaya-kommertsiya>
11. Товкун Л.В., Перепелиця М.О. Правове регулювання електронної комерції та особливості її оподаткування в Україні та світі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 31. 78–182. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/19367>
12. Чучковська А.В. Правове регулювання електронної комерції в Україні. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 224 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/33-Pravove_reguluvanna_elektronnoi_komercii-Chychkovska.pdf

Тема 7

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с.

- URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
 5. Жилияев І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
 6. Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
 7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
 8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
 9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
 10. Арістова І. В. Інформаційна безпека людини як споживача телекомунікаційних послуг : моногр. К. : Ред. журн. «Право України» ; Х. : Право, 2013. 184 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiina-bezpeka-lyudini-yak-spozhivacha-telekomunikatsiinih-poslug>
 11. Шайтан О. Понятійно-категоріальний апарат інформаційної безпеки держави у гуманітарній сфері. *Юридичний журнал*. 2012. № 4. С. 74-76. URL: <file:///C:/Users/ADM/Downloads/258-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-483-1-10-20221109.pdf>
 12. Войтко О. В. Реалізація державної інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки в умовах конфлікту з Російською Федерацією. *Грааль науки*. 2021. № 1. С. 164–166. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.19.02.2021.030>
 13. Петрик В. Сутність інформаційної безпеки держави, суспільства та особи. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3222>
 14. Котерлін І. Б. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав та свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. № 1. С. 152. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/25.pdf
 15. Тихомиров О. Ідея інформаційної гігієни в контексті інформаційної безпеки і захисту інформаційних прав людини. *Науковий юридичний журнал «Правові новели»*. № 20. 2023. С. 59–65. http://eprints.zu.edu.ua/34428/http://legalnovels.in.ua/journal/20_2023/8.pdf
 16. Мельничук В., Горохова Л. Критичне мислення як складова інформаційної безпеки. *Вісник Львівського університету. Випуск 29. Серія філософські науки*. 2022. С. 7–13. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/34428/>

Тема 8

1. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
2. Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
3. Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
4. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016.

- URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
- Жиляєв І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
 - Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19
 - Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
 - Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
 - Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
 - Арістова І.В., Баранов О.А., Дзьобань О.П. та ін. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології: монографія. Київ: КВІЦ, 2019. 344 с. URL: <https://ippi.org.ua/yuridichna-vidpovidalnist-za-pravororushennya-v-informatsiini-sferi-ta-osnovi-informatsiinoi-delikt>
 - Волкова А. М. Особливості юридичної відповідальності за правопорушення в інформаційній сфері. *Правова інформатика*. К. : НДПП НАПрН України, 2014. № 1 (14). С. 38-46. URL: http://www.iepd.kiev.ua/wp-content/uploads/2017/05/1_%90%27%90_%90%3E%90%F3%90_%90_%90%F8.pdf
 - Правдюк С. А. Класифікація інформаційних правопорушень. URL : <http://www.pap.in.ua>.
 - Тихомиров О.О. Інформаційні правопорушення: теоретико-правова концепція. *Право і суспільство*. 2017. № 3 частина 2. С. 142-145. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/3_2017/part_2/34.pdf
 - Коваленко Л. П. Стан і перспективи розвитку інформаційно-правової відповідальності. *Форум права*. 2013. № 1. С. 441-445. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2013_1_76
 - Писаренко, Г. М. Юридична відповідальність в інформаційній сфері. *Держава і регіони*. Серія право. 2018. №3 (61). С. 28-32. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2018/7.pdf

Тема 9

- Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4844>
- Баранов О. А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 315 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=EC&P21DBN=&S21FMT=JwU_B&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D%D0%A5849%284%D0%A3%D0%9A%D0%A0%29%3C.%3E%29&Z21ID=&S21SRW=GOD&S21SRD=UP&S21STN=1&S21REF=10&S21CNR=20
- Виноградова Г. В. Інформаційне право України: Навч. посіб. К. : МАУП, 2006. 144 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p09_23.pdf
- Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни Інформаційне право. Дніпро 2016. URL: <https://dduvs.edu.ua/wpcontent/uploads/files/Structure/library/student/lectures>
- Жиляєв І. Б. Інформаційне право України: теорія і практика : [монографія]. К. : Парламентське вид-во, 2009. 104 с. URL: <https://ippi.org.ua/informatsiine-pravo-osnovi-teorii-i-praktiki>
- Коваленко Л.П. Інформаційне право. Запоріжжя. Видавничий дім "Гельветика". 2022. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2012_119_19

7. Кормич Б. А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kormych_Borys/Informatsiine_pravo.pdf?PHPSESSID=1mvuq4bjcdf29mk0pctvp4roo4
8. Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д., Гриценко В.В. та ін.; Основи інформаційного права України. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного та П.В. Мельника., Навч. посіб. К.: Знання, 2004. 274 с. URL: <https://buklib.net/books/22031/>
9. Уткіна М. С. Інформаційне право (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2022. 221 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89688/1/Utkina.pdf;jsessionid=E222CADCCE2D6BE156ABD30CCA11BD65>
10. Міжнародне інформаційне право: теорія і практика. Монографія. Дніпропетровськ. : «Середняк Т. К.», 2015. 447 с. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2023-03/%D0%9F%D0%B0%D0%B7%D1%8E%D0%BA_%D0%90_%D0%92_%20%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%20%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE_%D1%82%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf
11. Дубов Д. В. Майбутнє кіберпростору та національні інтереси України: нові міжнародні ініціативи провідних геополітичних гравців : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2012. 31 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-02/Kyberprostyr-17541.pdf>
12. Забара І. М. Міжнародно-правове регулювання обміну інформацією. *Інформ. право*. 2013. № 2. С.56-62. URL: <https://www.ippi.org.ua/zabara-im-mizhnarodno-pravove-regulyuvannya-obminu-informatsi%D1%94yu>

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua	- Веб-портал Верховної Ради України
2. http://www.president.gov.ua	- Веб-портал Адміністрації Президента України
3. http://www.kmu.gov.ua	- Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. http://mon.gov.ua	- Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
5. https://mip.gov.ua	- Веб-сайт Міністерства інформаційної політики України
6. http://www.ukrstat.gov.ua	- Веб-сайт Державної служби статистики України
7. http://www.archives.gov.ua	- Веб-портал Державної архівної служби України
8. http://www.dsszzi.gov.ua	- Веб-портал Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України
9. https://www.e.gov.ua/ua	- Веб-портал Державного агентства з питань електронного урядування України
10. http://nbuv.gov.ua/	- Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
11. http://gntb.gov.ua/ua/	- Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
12. http://www.ounb.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
13. http://www.adm.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
14. http://km-oblrada.gov.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної ради
15. http://www.khmelnysky.com/	- Веб-сайт Хмельницької міської ради
16. http://www.univer.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницького університету управління та права